

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรงนั้น มีไม่มากนัก แต่ผู้วิจัยได้พยายามรวบรวมงานวิจัยที่คล้ายคลึงและเกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนของ นักศึกษาฝึกสอน การดำเนินงานนิเทศ และความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง วิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีผลต่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนเขาไว้ด้วย งานวิจัยเท่าที่รวบรวมได้ มีดังต่อไปนี้คือ

งานวิจัยภายในประเทศ

ในปีการศึกษา ๒๕๐๖ จิตสมร ชุ่มอินทรจักร^๑ ได้ศึกษาปัญหาและความยุ่งยากที่ นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงปัญหาของ นิสิตฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงในขณะฝึกสอน และปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข แม้จะสิ้นสุด การฝึกสอนแล้ว นอกจากนี้ยังศึกษาถึงขอบบพร่องของนิสิตฝึกสอน ตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพ ของการฝึกสอนของนิสิตให้ดีขึ้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์พี่เลี้ยง ๑๓๐ คน และนิสิต ฝึกสอนคณะครุศาสตร์ ๑๕๗ คน บันทึกปัญหาคนละ ๓ ข้อ ลงในแบบฟอร์มที่จัดไว้ และอธิบาย ลักษณะปัญหานั้น ๆ ด้วย ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่าในขณะทำการฝึกสอน นิสิตฝึกสอนประสบ ปัญหาทางด้านการเตรียมการสอน วิธีสอน และการจัดอุปกรณ์การสอน ด้านการปกครองชั้นเรียน ตัวนักเรียน และบุคลิกภาพของนิสิตเอง

ส่วนอาจารย์พี่เลี้ยงมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นขอบบพร่องของนิสิตฝึกสอนคือ การสอน การปกครองชั้นเรียน และบุคลิกภาพของนิสิต และได้ขอเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพของ นิสิตฝึกสอนว่า นิสิตควรเตรียมและวางแผนงานที่จะสอนล่วงหน้าอย่างถี่ทุกครั้งที่ นิสิตควรสนใจ และเข้มงวดในเรื่องระเบียบวินัยในชั้นเรียน ให้มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครูประจำวิชา

^๑จิตสมร ชุ่มอินทรจักร, "ปัญหาและความยุ่งยากที่นิสิตฝึกสอนประสบในการฝึกสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๐๖" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๖).

ครูประจำชั้น และนิสิตฝึกสอน เพื่อสร้างกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียน และการสอนได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ และนิสิตควรฝึกหัดการพูด และการใช้เสียงก่อนออกฝึกสอน

ตามรายงานของอาจารย์พี่เลี้ยงและนิสิต มีปัญหาที่ยังไม่ได้แก้ไขในหมวดการเตรียมการ
 สอน วิธีสอน การปกครองชั้นเรียน และปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนิสิตเอง เมื่อนำปัญหาที่ยังไม่ได้
 แก้ไขเหล่านั้นมาเปรียบเทียบ จะเห็นว่าปัญหาที่นิสิตฝึกสอนยังไม่ได้แก้ไข ซึ่งอาจารย์พี่เลี้ยง
 และนิสิตรายงานมาตรงกันนั้นอยู่ในข้อที่ว่า นิสิตทำบันทึกการสอนไม่ดี และนิสิตไม่สามารถทำให้
 เด็กในชั้นอยู่ในระเบียบอันดีได้

ในปีการศึกษา ๒๕๐๔ จัด ฤทธิ์โทสง^๒ ได้ทำการสำรวจทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอน
 ระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจปัญหาและความต้องการของ
 นักศึกษาฝึกสอนอันอาจมีส่วนสำคัญกับความสำเร็จหรือล้มเหลวในการฝึกสอน การวิจัยครั้งนี้ ได้
 ใช้นักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาระดับปีที่ ๒ ในสถาบันฝึกหัดครู ๔ แห่ง จำนวน
 ๔๐๔ คน ซึ่งฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา
 สรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการฝึกสอนว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหายุ่งยากในเรื่องเหล่านี้
 คือ ครูใหญ่หรือครูพี่เลี้ยงใช้แรงงานมากเกินไป อาจารย์เทศกัมน้อยทำให้เทศไม่ทั่วถึง
 อาจารย์นิเทศกและครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำกัน เป็นเหตุให้นักศึกษาฝึกสอนไม่ทราบว่าจะปฏิบัติ
 อย่างไรดี และให้ขอเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการประเมินเทศเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน
 และหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ก่อนออกฝึกสอน ควรมีการเพิ่มวิชาให้นักศึกษา
 ที่จะออกฝึกสอน เรียนมากขึ้น เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโครงการฝึกหัดครูชนบท
 ดีขึ้น และปฏิบัติตัวได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

^๒ ฤทธิ์โทสง, "การสำรวจทัศนคติของนักเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตร วิชาการศึกษา
 ที่มีต่อการฝึกสอนตามโครงการฝึกหัดครูชนบท" (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัย
 วิชาการศึกษา ประสานมิตร, ๒๕๐๔).

ในปีเดียวกันนี้ พูจิตต์ สัตย์สงวน^๑ ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ กับการฝึกสอนปีการศึกษา ๒๕๐๔ มีความมุ่งหมายที่สำคัญ ๒ ประการคือ เพื่อทราบว่านิสิตฝึกสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน โรงเรียนฝึกสอน วิธีสอน และตัวนิสิตเองอย่างไร และเพื่อทราบว่านิสิตฝึกสอนมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการฝึกสอนอย่างไร ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแจกให้กับนิสิตฝึกสอนจำนวน ๑๗๐ คน ผลของการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน มีนิสิตฝึกสอนเห็นด้วยสูงสุดในความเห็นที่ว่า คณะฯ และโรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนงานร่วมกันก่อนส่งนิสิตไปฝึกสอน เกี่ยวกับโรงเรียนฝึกสอน นิสิตฝึกสอน เห็นด้วยสูงสุดในความเห็นที่ว่า นักเรียนให้ความร่วมมือกับนิสิตเป็นอย่างดี แต่ไม่เห็นด้วยสูงสุดในความเห็นที่ว่า นักเรียนไม่คุ้นเคยกับการสอนที่ใช้อุปกรณ์ เพราะเห็นเป็นเรื่องซับซ้อน และความเห็นเกี่ยวกับตัวนิสิตเอง ขอให้นิสิตฝึกสอนเห็นด้วยสูงสุด ได้แก่นิสิตรู้สึกว่าการสอนไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะว่า คณะฯ ควรบอกชั้นและโรงเรียนฝึกสอนแก่นิสิตที่จะออกฝึกสอนล่วงหน้า อย่างน้อย ๑ เดือน ควรมีการสาธิตวิธีสอนวิชาต่าง ๆ แก่นิสิตก่อนออกฝึกสอน, จัดหาหนังสือและอุปกรณ์เพื่อบริการแก่นิสิตฝึกสอนเป็นพิเศษ อาจารย์ชั้น เทศก์และอาจารย์ผู้สอนวิธีสอนควรตกลงแนวความคิดเห็นให้ตรงกัน อาจารย์ชั้น เทศก์ควรมีเวลาให้นิสิตได้ปรึกษาอย่างเพียงพอ ไม่ควรมีการสอบสอน ควรใช้วิธีเก็บคะแนนจากการไปดูการสอนทุกครั้งของอาจารย์ชั้น เทศก์ และประการสุดท้าย คณะฯ ควรชี้แจงให้ทางโรงเรียนฝึกสอนทราบถึงวัตถุประสงค์การฝึกสอนของคณะฯ

ปีการศึกษา ๒๕๐๓ สุzumาลัย ชูวิวัฒนาวานิชย์^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑พูจิตต์ สัตย์สงวน "การสำรวจความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ กับการฝึกสอน ปีการศึกษา ๒๕๐๔", (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๔).

^๒สุzumาลัย ชูวิวัฒนาวานิชย์ "ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศน์ศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา ๑", (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๓).

การนิเทศน์ศึกษาฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา ๑" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครูในภาคการศึกษา ๑ ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด และจะศึกษาปัญหาและกิจกรรมของอาจารย์นิเทศน์ ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอนในขณะที่ทำงานร่วมกัน

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์นิเทศน์ และนักศึกษาฝึกสอนสายสังคมศึกษา ของวิทยาลัยครูภาคการศึกษา ๑ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ที่ทำการฝึกสอนในปีการศึกษา ๒๕๑๓ และครูพี่เลี้ยงตามโรงเรียนที่นักศึกษาจากวิทยาลัยครู ๒ แห่งนี้ไปทำการฝึกสอนอยู่ได้ประชากรที่เป็นอาจารย์นิเทศน์ ๒๐ คน นักศึกษาฝึกสอน ๑๔๐ คน ครูพี่เลี้ยง ๕๐ คน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาฝึกสอนควรฝึกการพูดในชุมนุมชนก่อนออกฝึกสอน สถาบันฝึกหัดครูควรจัดอบรมให้นักศึกษาฝึกสอนทราบถึงการปกครองชั้น และการวางตัวให้เหมาะสม ควรมีการสาธิตวิธีสอนแบบต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาก่อนออกฝึกสอน ควรวางแผนรวมมือกับโรงเรียนฝึกสอนอย่างใกล้ชิด และควรเพิ่มอาจารย์นิเทศน์ให้มากขึ้น ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศน์ นักศึกษาฝึกสอน และครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอนในด้านการสอน การวัดผล การจัดชั้นเรียน และการปกครองชั้นเรียน บุคลิกภาพและความเจริญงอกงามทางอาชีพ อาจารย์นิเทศน์และครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักศึกษาฝึกสอนมีความสามารถในเรื่องเหล่านี้อยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นว่าตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับดี

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า

ก. สถาบันฝึกหัดครูควรให้นักศึกษาได้เรียนวิชาที่จำเป็นแก่การฝึกสอนให้ครบตามหลักสูตรก่อนออกฝึกสอน ควรเปิดบริการคานห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอนเป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า และไม่ควรให้อาจารย์นิเทศน์รับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากเกินไป

ข. อาจารย์นิเทศน์ ควรตกลงกันเกี่ยวกับการดูการสอนและการวัดผลของนักศึกษาฝึกสอน ควรมีการประชุมสัมมนาแก่นักศึกษาฝึกสอนในระหว่างการนิเทศการสอน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาที่มีปัญหา และควรลดจำนวนชั่วโมงสอนพิเศษภาคค่ำให้น้อยลงเพื่อจะไม่หนักเกินไป

ค. โรงเรียนฝึกสอน ควรเห็นความสำคัญของโครงการฝึกสอน ตลอดจนจัดหาครูพี่เลี้ยงที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และจัดตารางสอนของนักศึกษาฝึกสอนให้มีความสมบูรณ์ในเรื่องเวลา

ง. ครูพี่เลี้ยง ควรมีความเข้าใจในหน้าที่รับผิดชอบของตนต่อนักศึกษาฝึกสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษานำทฤษฎีใหม่ๆ มาทดลองใช้ และไม่มอบหมายงานให้นักศึกษามากไป ครูพี่เลี้ยงควรมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้เกี่ยวกับงานทุกด้าน

จ. นักศึกษาฝึกสอน ควรมีความขยันขันแข็งในการสอน และการศึกษาค้นคว้า มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ สมพร สวาริกบุตร^๕ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" โดยมีกลุ่มหมายที่จะศึกษาปัญหา ความต้องการ และความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนของนักเรียนครูในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง สาขาวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์พี่เลี้ยง จำนวน ๑๓๑ คน ในโรงเรียนฝึกสอนในกรุงเทพมหานคร ๓๓ แห่ง ผลของการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์พี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยงอยู่ในเกณฑ์ดี และไม่ต้องการการตอบแทนการนิเทศการสอนด้วยเงิน ส่วนปัญหาสำคัญที่อาจารย์พี่เลี้ยงประสบ มีดังนี้คือ ปัญหาในการแนะนำให้นักเรียนยอมรับนักเรียนฝึกสอนในฐานะครู อาจารย์พี่เลี้ยงขาดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีเวลาเพียงพอที่จะติดตามสังเกตการสอนครั้งต่อไปหลังจากที่แนะนำให้นักเรียนฝึกสอนปรับปรุงการสอนแล้ว และประการสุดท้าย อาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีความสนิทสนมกับอาจารย์นิเทศจากวิทยาลัยพอที่จะแจ้งให้ทราบถึงขอบกพร่องของนักเรียนฝึกสอน

ด้านความต้องการของอาจารย์พี่เลี้ยง พอสรุปได้ว่า อาจารย์พี่เลี้ยงต้องการให้วิทยาลัยครูจัดทำหนังสือคู่มือในการนิเทศการสอน ต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ในวิธีสอน และสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ต้องการให้วิทยาลัยครูช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การสอนและหนังสืออ่านประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา ต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ใน

^๕ สมพร สวาริกบุตร "ปัญหาอาจารย์พี่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาให้มากขึ้น และต้องการให้นักเรียนฝึกสอนมีความรู้ในการวัดผลการเรียน
ของนักเรียนอย่างเพียงพอ

ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะไว้ว่า

สำหรับวิทยาลัยครู ควรจะจัดพิมพ์คู่มือการนิเทศ และจัดอบรมให้กับอาจารย์พี่เลี้ยง
เกี่ยวกับการนิเทศการสอน ตลอดจนความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา จัดหาอุปกรณ์และ
หนังสือประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเพื่อให้โรงเรียนฝึกสอน และนักเรียนฝึกสอน
ได้ยืมไปใช้ในขณะออกฝึกสอน และควรให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่อาจารย์พี่เลี้ยงในการ
ศึกษาต่อในสถาบันแห่งนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงตนเอง

โรงเรียนฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยง ควรจะให้ความร่วมมือกับสถาบันฝึกหัดครูในค่าน
เตรียมโครงการฝึกสอนร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือและยอมรับการปฏิบัติงานของนักเรียนฝึกสอน
ในฐานะผู้ร่วมงานในอาชีพ

นักเรียนฝึกสอน ควรเตรียมตัวให้พร้อมทั้งในค่าน เนื้อหาที่จะสอนตามหลักสูตรวิชาสังคม-
ศึกษา อุปกรณ์การสอน วิธีสอน และค่านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการสอนของตน นอกจากนี้ควรจะ
ยอมรับและเห็นความสำคัญของอาจารย์พี่เลี้ยง ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนฝึกสอน
เพื่อให้การฝึกสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมาย

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งอาจนำมาศึกษาและพิจารณาเป็นแนวทางประกอบ
การวิจัยเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้คือ

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ Stevens^๖ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการฝึกสอนในเรื่อง
"A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences
and Supervision in the Program of Teacher Education at the City College
of the City of New York" การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะค้นหาแนวทางในการปรับปรุงความเข้าใจ

^๖ Lilian L. Stevens, "A Study of Certain Aspects of Elementary Student Teaching Experiences and Supervision in the Program of Teacher Education at the City College of the City of New York," Dissertation Abstracts, 17, 11 (March, 1959), 2871 - A.

อย่างลึกซึ้ง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนในระดับชั้นประถมศึกษาใน City College แห่งนครนิวยอร์ก โดยทำการประเมินผลโครงการฝึกสอนบางด้าน รวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน และการนิเทศการฝึกสอนจากองค์การศึกษาคำนี้หลายแห่ง แล้วนำมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาโครงการฝึกสอน นอกจากนี้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพด้านการฝึกสอน Stevens ได้ใช้สเกสสำหรับประเมินสมรรถภาพและจัดส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนฝึกสอน นำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับรายงานขอติชมและขอเสนอแนะของอาจารย์เทศกที่ได้ให้นักเรียนฝึกสอน ๒๐๐ ชั้น จากการศึกษาครั้งนี้ได้ผลดังต่อไปนี้

๑. อาจารย์เทศกไม่ค่อยชมนักเรียนในด้านวิธีการทำงานตามแบบประชาธิปไตย และด้านสุขภาพจิตมากนัก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าอาจารย์เทศกควรเอาใจใส่ในเรื่องเหล่านี้ให้มากขึ้น

๒. ครูพี่เลี้ยง เป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการฝึกสอนซึ่งทางสถาบันฝึกหัดครูควรจะคัดเลือกอย่างพิถีพิถัน

๓. การเลือกโรงเรียนฝึกสอนและสถานภาพให้เหมาะสมกับนักเรียนฝึกสอน เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทบาททั่ว ๆ ไปของครู ให้มีการสอนต่อเนื่องกัน และยกเว้นหน้าที่ธุรการ

๔. การให้นักเรียนฝึกสอนมีโอกาสได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการสอนเด็ก เป็นสิ่งจำเป็น

๕. นักเรียนฝึกสอนต้องการการแนะแนวจากครูใหญ่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์เทศก ต้องการการประชุมปรึกษาร่วมกันกับฝ่ายครูพี่เลี้ยงและอาจารย์เทศก และควรมีการนิเทศที่ใกล้ชิด

๖. ได้มีการเสนอแนะให้นักเรียนยกเว้นการสอนในภาคบ่าย เพื่อเข้าประชุมทางหลักสูตร และพบปะกับผู้ปกครอง และศึกษาแหล่งวิทยาในชุมชน นักเรียนฝึกสอนหลายคนต้องการให้มีการฝึกสอนตลอดปี

ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ Cooke^๗ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการฝึกสอนเรื่อง "Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student

^๗ Dan Boy Cooke, "Quantitative Standards for the Implementation of Qualitative Standards in Student Teaching Program," Dissertation Abstracts, 20, 9 (October, 1960), 3645 - A.

Teaching Programs" Cooke มีวัตถุประสงค์ที่จะตั้งเกณฑ์โครงการฝึกสอนขึ้น เขาได้ออกแบบสอบถามไปยังผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการฝึกสอน โดยถามถึงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดและดำเนินงาน และขอเสนอแนะในด้านการเปลี่ยนแปลงที่เห็นว่าจำเป็นแก่การปรับปรุงโครงการฝึกสอน และได้เสนอมาตรฐานเรียกว่า Quantitative Standard ดังต่อไปนี้

๑. การฝึกสอนแบบเต็มวัน (full time teaching) ควรใช้เวลาอย่างน้อย ๔ สัปดาห์ ถ้าเป็นการฝึกสอนแบบครึ่งวันควร เป็น ๑๔ สัปดาห์

๒. จำนวนนักเรียนฝึกสอนควรมอบให้อาจารย์นิเทศก์พอเหมาะสมควรที่อาจารย์นิเทศก์จะมีเวลานิเทศ นักเรียนฝึกสอนคนหนึ่ง ๆ อย่างน้อย ๒ ชั่วโมงต่อ ๑ สัปดาห์ สำหรับนักเรียนฝึกสอนแบบเต็มวัน

๓. ครูที่เลี้ยงกวร เป็นผู้ที่มีวุฒิอย่างต่ำปริญญาตรี เคยได้เรียนวิชาเกี่ยวกับการนิเทศนักเรียนฝึกสอนมาแล้ว และมีประสบการณ์การสอนที่ได้ผลดีมาแล้วอย่างน้อย ๒ - ๕ ปี

๔. ครูนิเทศก์ในโรงเรียนสาธิตควรได้รับปริญญาโททางการศึกษามาแล้ว เคยเรียนวิชาเกี่ยวกับการนิเทศการสอนมาหลายวิชา และควรมีประสบการณ์การสอนที่ได้ผลดีมาแล้วอย่างน้อย ๓ - ๕ ปี

๕. ในระดับประถมศึกษา ครูที่เลี้ยงคนหนึ่งควรรับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนไม่เกินหนึ่งคน สำหรับระดับมัธยมศึกษาไม่ควร รับผิดชอบนักเรียนฝึกสอนเกิน ๒ คน ต่อหนึ่งภาคเรียน

๖. ในระดับประถมศึกษาครูที่เลี้ยงไม่ควร รับผิดชอบการนิเทศการสอนนักเรียนฝึกสอนเกินหนึ่งคนในหนึ่งภาคเรียน และไม่ควรถูกเกินหนึ่งภาคเรียน

๗. ควรจัดชั่วโมงสอนให้ครูที่เลี้ยง ได้มีเวลาว่างการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๓ ชั่วโมง เพื่อจะได้เข้าร่วมประชุมสัมมนา อภิปรายปัญหาแก่นักเรียนฝึกสอน และอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัยได้

๘. ทางสถาบันฝึกหัดครูควร จะเชิญให้ครูที่เลี้ยง เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกสอน ภาคเรียนละ ๑ หรือ ๒ ครั้ง

๙. เนื่องจากครูที่เลี้ยงมีบทบาทที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง จึงควรให้มีการสมนาคุณแก่ครูที่เลี้ยงด้วยเงิน เพื่อเป็นการ เราให้ครูที่เลี้ยงร่วมงานในโครงการฝึกสอนด้วยความเต็มใจ

๑๐. การฝึกสอนเป็นงานที่ตรากตรำ จึงไม่ควรให้มีการ เรียนที่สถาบันฝึกหัดครูเลย ควรทำหน้าที่ทางการฝึกสอนด้านเดียวเท่านั้น แต่ในกรณีที่จัดการฝึกสอนแบบครึ่งวัน ควรอนุญาตให้นักเรียนฝึกสอนได้เรียนวิชาการที่สถาบันฝึกหัดครูได้ไม่เกิน ๒ วิชา และจะต้องเป็นวิชาที่มีความสัมพันธ์กับการสอนอย่างใกล้ชิด

๑๑. ในระหว่างฝึกสอน นักเรียนฝึกสอนควรจะพักอยู่ใกล้โรงเรียนฝึกสอน

๑๒. นักเรียนฝึกสอนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนไปฝึกสอนอยู่พอสมควร และกิจกรรมนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่บรรลุนิติบุคคลประสงค์งานฝึกสอนจริง ๆ

๑๓. นักเรียนฝึกสอนควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบรายงานต่าง ๆ ที่เป็นงานประจำของครูที่เลี้ยงดู

๑๔. นักเรียนฝึกสอนที่ฝึกสอนในโรงเรียนใกล้เคียงกัน และต่างระดับกัน ควรจะหาประสบการณ์จากโรงเรียนอื่น ๆ โดยการสังเกตบ้าง

ควรเก็บระเบียบเกี่ยวกับพัฒนาและประเมินผลตนเองของนักเรียนฝึกสอน ในระยะต้น ๆ ของการฝึกสอน ควรมีรายงานเกี่ยวกับการสังเกตต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกสอนมีความเข้าใจ และทดสอบความสามารถของตนในทางศิลปแห่งการสอน

๑๕. ควรจัดให้นักเรียนฝึกสอนได้มีประสบการณ์ทั้งในระดับ junior high school และ senior high school ถ้าทำได้

ปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ที่ Indiana University จรูญทัศน์ พุกกะมาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาต่าง ๆ ของนิสิตฝึกสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการฝึกหัดครูในระดับปริญญาตรีของประเทศไทย" (The Problems of Student Teachers in the Secondary Schools of Thailand as a Basis for the Improvement of the Undergraduate Teacher Education Programs) วัตถุประสงค์ในการวิจัย

Charoontasana Bukhamana, "The Problems of Student Teachers in the Secondary Schools of Thailand as a Basis for the Improvement of the Undergraduate Teacher Education Programs," Doctor's Thesis Indiana University, Bloomington, 1960, 388 p.p.

ก็เพื่อจะหาทางปรับปรุงโครงการฝึกหัดครูระดับปริญญาตรี โดยถือเอาปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ ที่นิสิตประสบในการฝึกสอนเป็นเกณฑ์ และแนวทางการแก้ไขในโครงการฝึกหัดครูระดับสูง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตฝึกสอนของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปทุมวัน และนิสิตฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งอาจารย์ช่วยฝึกสอนและอาจารย์เทคนิคของสถาบันทั้ง ๒ นี้

ผลของการวิจัยปรากฏว่า ตามความเห็นของอาจารย์ช่วยฝึกสอนและอาจารย์เทคนิค นั้น ปัญหาที่ยากที่นิสิตประสบมีอยู่ ๑๒ ข้อ เป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการสอน ๘ ข้อ ส่วนอีก ๓ ข้อ เป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการจัดและการปกครองชั้น ความเห็นของอาจารย์เทคนิคเหมือนกับความเห็นของนิสิตฝึกสอนในข้อที่ว่า นิสิตส่วนใหญ่มีปัญหาและความยุ่งยากเกี่ยวกับการสอนเป็นอันดับหนึ่ง และความยุ่งยากเกี่ยวกับการจัดและปกครองชั้นเป็นอันดับสอง และเมื่อยึดเอาการจัดชั้นเป็นเกณฑ์แล้ว อาจารย์เทคนิคและนิสิตฝึกสอนส่วนใหญ่ไม่เห็นพ้องกันในเรื่องความหนักเบาของปัญหาความยุ่งยาก มีเพียงข้อเดียวเท่านั้นที่จัดอยู่ในอันดับเดียวกัน คือ ความยุ่งยากเกี่ยวกับเทคนิคการสอนซึ่งจัดไว้เป็นอันดับแรกของความเห็น

ความรายงานของอาจารย์เทคนิคและอาจารย์ช่วยฝึกสอนเกี่ยวกับความยุ่งยากของนิสิตฝึกสอน เมื่อเรียงตามลำดับความเห็นแล้ว ใน ๒๐ อันดับแรกมีความยุ่งยาก ๒๐ ข้อด้วยกัน ปรากฏว่ามี ๑๔ ข้ออยู่ในประเภทความยุ่งยากเกี่ยวกับการสอน ๑ ข้ออยู่ในประเภทความยุ่งยากเกี่ยวกับการวัดผล และอีก ๕ ข้อ จัดอยู่ในประเภทความยุ่งยากเกี่ยวกับการปกครองชั้น ส่วนความยุ่งยากที่อาจารย์เทคนิครายงานว่ายังไม่ได้แก้ไข เมื่อสิ้นสุดการฝึกสอนแล้ว ปรากฏว่ามี ๒๐ ข้อ ซึ่ง ๑๑ ข้อเป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการสอน ๒ ข้อเป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการวัดผล และอีก ๗ ข้อ เป็นความยุ่งยากของนิสิตฝึกสอนซึ่งอาจารย์ว่ายังไม่ได้แก้ไข สำหรับรายงานของนิสิตฝึกสอน ปัญหาที่ก่อความยุ่งยากมากนั้น ปรากฏว่า ๑๖ ข้อเป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการสอน อีก ๑๖ ข้อเป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการวัดผล และอีก ๑๕ ข้อ เป็นความยุ่งยากเกี่ยวกับการจัดและปกครองชั้น

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ทามาราการ์ ได้ศึกษาเรื่อง "การนิเทศการฝึกสอนในสถาบัน

^๑Nati Tamarakar, "Supervision of Student Teaching in Certain Selected Teacher Training Institution in the Philippines," Special Problem, (Asian Institute Teacher Educators, University of Philippines, 1966).

ฝึกหัดครูต่าง ๆ ในประเทศฟิลิปปินส์" ปรากฏว่า การฝึกสอนมีความมุ่งหมายหลายประการที่
ต้องการให้เกิดผลขึ้นในระหว่างเวลาอันสั้นของการฝึกสอน ฉะนั้น โครงการฝึกสอนจึงควร เป็น
โครงการที่ไต่กระเต๋เตรียม และกำหนดระเบียบการต่าง ๆ เป็นอย่างถี่ถ้วนไว้อย่างดีแล้ว รวมทั้ง
ทั้งการกำหนดการนิเทศ การประเมินผลการฝึกสอน เพื่อให้ได้ผลงานตอบแทนปรากฏออกมา
มีคุณภาพสูง อาจารย์ยูนี เทก ของวิทยาลัยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการฝึกสอนของนิสิต จึง เป็นบุคคล
ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกสอน ด้วยเหตุผลที่กล่าวนี้ ในระเบียบโครงการฝึกสอนของ
วิทยาลัย จึงควรกำหนดหน้าที่ และขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์เทกไว้ให้ชัดเจนแน่นอน
เพราะอาจารย์เทกก็จะต้องออกไปปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่ายเป็นจำนวนมาก เช่น ผู้ทำ
หน้าที่ควบคุมโครงการฝึกสอนของวิทยาลัย อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนฝึกสอน ครูพี่เลี้ยง
และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตัวนิสิตฝึกสอนเอง

อาจารย์ยูนี เทกของวิทยาลัย ควรจะได้อาศัยความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดในการร่วมจัดประสม-
การณ และเยี่ยมเยียนนิสิตฝึกสอนแต่ละคน และแต่ละภาคเรียน ภาคเรียนละ ๓ ครั้ง เป็นอย่าง
น้อย ฉะนั้นโครงการฝึกสอนและโครงการแนะแนวควรจะได้จัดระบบให้รัดกุม และต่อเนื่องกันทั้ง
ภาคเรียน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรของวิทยาลัย และกับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่
ครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนด้วย

ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ ไพเรส์^{๑๐} ได้เสนอหลักการจัดฝึกสอนเพื่อให้นิสิตพิจารณาเห็นว่า ควร
นำมาปฏิบัติได้เพียงไร มีหัวข้อที่เห็นว่าควรยึดถือหรือใช้ เป็นแนวพิจารณาในการปรับปรุงโครงการ
ฝึกสอนที่เกี่ยวกับการนิเทศและประเมินผลการฝึกสอนดังนี้คือ

๑. บทบาทสำคัญของครูช่วยฝึกสอนในโรงเรียนฝึกสอน คือ ช่วยเป็นกำลังแก่เจ้าหน้าที่
ฝ่ายสถาบันฝึกหัดครู ด้วยเหตุนี้เอง ควรช่วยครูฝึกสอนให้มีการสัมพันธ์กับสถาบันฝึกหัดครูอย่าง
ใกล้ชิด เพื่อให้ครูเหล่านั้นรับทราบความคิดใหม่ ๆ ที่นำมาสอนในโรงเรียนนั้น ๆ
๒. เพื่อให้อาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูอุทิศเวลาให้แก่การนิเทศการฝึกสอนอย่างพอเพียง
จำเป็นจะต้องมีอัตราส่วนอันเหมาะสมระหว่างอาจารย์เทกและนิสิตฝึกสอน และอาจารย์เทก
ไม่ควรมิ่วโมงสอนมากนัก

^{๑๐} Pires, op.cit., p.17 - 23.

๓. เค้าที่บุคคลส่วนมากได้สังเกตเห็นตรงกัน คือ นิสิตต้องการการนิเทศอย่างใกล้ชิด
ในระยะต้น ๆ มากกว่าในระยะต่อ ๆ มา

วิธีการที่ใช่โดยผลดีกว่าวิธีอื่นมีดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้ นิสิต เตรียมการสอนก่อนที่จะได้สอนจริง

๒. ให้ นิสิต มีเสรีภาพพอสมควรในการ เตรียมการสอน ทั้งในด้านเนื้อหาและรูปแบบ
เพื่อ เป็นการ ส่งเสริมความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ของ นิสิต

๓. ช่วยให้นิสิตสามารถนำตัวเองได้โดยส่งเสริมให้วิเคราะห์ตนเองทั้งในด้าน
และด้านคอย โดยมุ่งใช้ความสามารถของ นิสิต ให้เป็นประโยชน์และให้เขาเผชิญกับความเป็นจริง
เกี่ยวกับความคืบหน้าของตนเอง และหาทางแก้ไข

๔. สร้างและใช้แบบสำรวจ (checklist) และเครื่องมือประเมินผลแบบอื่น ๆ
ประเมินคุณลักษณะของการสอนของ นิสิตผู้นั้น

๕. ใช้อาจารย์ที่เก่งเป็นคณะกรรมการอภิปรายเกี่ยวกับการสังเกตหรือวิจารณ์การสอน
และในการสอบสอนครั้งหลัง ๆ ถ้าการสอนนั้นเป็นวิธีวัดความสามารถในการฝึกสอนของ นิสิต

๖. ส่งเสริมให้นิสิตให้คะแนนตนเองเกี่ยวกับความสามารถและความสำเร็จในการสอน
และความสำเร็จในการสอน และส่งเสริมให้กำหนดระยะเวลาที่จะให้คะแนนตนเองเพื่อประเมิน
ผลการสอนของตน

๗. ให้นิสิตส่งรายงานเกี่ยวกับประสบการณ์ และปัญหาในการฝึกสอนและนำรายงาน
นั้นมาอ่านด้วยกันกับนักศึกษาอื่น ๆ

๘. ร่างแบบฟอร์มที่เหมาะสมไว้ใช้รายงานความก้าวหน้าของ นิสิต และใช้แบบฟอร์ม
เหล่านี้

มีข้อสังเกตเห็นพ้องกันว่า ผู้นิเทศบางคนหย่อนความสามารถในการนิเทศ และประเมินผล
และปรากฏว่ามาตรฐานที่ผู้นิเทศยึดถือในการวัดการฝึกสอนมักไม่อยู่ในระดับเดียวกัน ดังนั้น
จึงจำเป็นที่ผู้นิเทศทุกคน โดยเฉพาะผู้ช่วยฝึกสอนควรจะได้รับ การฝึกอบรมวิธีการ และเทคนิคใน
การนิเทศและประเมินผล

ปี ค.ศ. ๑๙๖๗ Leonard Kaplan^{๑๑} ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในเทศก์ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๗ เรื่อง การสำรวจบทบาทที่ควรจะเป็นของอาจารย์ในเทศก์ในการฝึกสอนตามการคาดคะเนของครูพี่เลี้ยง นิสิตฝึกสอน และอาจารย์ในเทศก์ (An Investigation of the Role Expectation for College Supervisors of Student Teaching as Viewed by Student Teachers Supervising Teachers and College Supervisors)

โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะ

๑. ประยุกต์เค้าโครงการวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ในเทศก์ที่ Linton พัฒนาไว้ และ Mason Gross, Mc Eachern ได้ปรับปรุงแล้วในการวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ในเทศก์ การฝึกสอนระดับประถมศึกษา และนำข้อมูลที่ได้มาอธิบายภาวะความเห็นที่สอดคล้องกันของอาจารย์ในเทศก์ นิสิต และครูพี่เลี้ยง ในการคาดคะเนบทบาทของอาจารย์ในเทศก์

๒. ทำการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ตรวจสอบเหตุผลของความเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในเทศก์ที่แตกต่างกัน

ประชากรเป็นนิสิต ๔๘ คน อาจารย์ในเทศก์ ๒๐ คน ครูพี่เลี้ยง ๓๐ คน ซึ่งเป็นผู้ร่วมโปรแกรมการฝึกสอนที่มหาวิทยาลัยของมลรัฐที่เมืองบัฟฟาโล มลรัฐนิวยอร์ก ผลของการวิจัยปรากฏว่า ประชากรทั้ง ๓ กลุ่มมีความเข้าใจแตกต่างกันในบทบาทของอาจารย์ในเทศก์ การวัดผล การเป็นที่ปรึกษา อาจารย์ในเทศก์ที่ต้อนรับหน้าที่ย่อมักจะขาดความตระหนักในตำแหน่งหน้าที่ในฐานะที่เป็นอาจารย์ในเทศก์ นอกจากนี้การขาดการติดต่อประสานงานระหว่างอาจารย์ในเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และนิสิต หรือในกลุ่มอาจารย์ในเทศก์ เป็นปัญหาที่ควรพิจารณา

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยบทบาทของอาจารย์ในเทศก์ในการฝึกสอนโดยเฉพาะและการใช้ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) เป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อตรวจสอบปฏิสัมพันธ์กันของตำแหน่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการฝึกสอน

---

^{๑๑} Leonard Kaplan, "An Investigation of the Role Expectations for College Supervisors of Students teaching as Viewed by Student Teachers Supervising Teachers, and College Supervisors," Dissertation Abstracts, 28, 2 (August, 1967), 517 - A.

ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ Jovito B. Castillo^{๑๒} ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวัง
บทบาทของครูพี่เลี้ยงในทัศนของนิสิต อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง (The Role Expectation
of Cooperating Teachers As Viewed by Student Teachers College
Supervisors and Cooperation Teachers) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะ

๑. ศึกษาบทบาทของครูพี่เลี้ยงตามความคาดหวังของตัวครูพี่เลี้ยงเอง และตามความ
คาดหวังของผูรร่วมงาน คือ อาจารย์นิเทศก์และนิสิต
๒. ค้นหาบทบาทของครูพี่เลี้ยงตามทาง ๆ ตามความคาดหวังที่อาจารย์นิเทศก์ ครู
พี่เลี้ยง และนิสิต เห็นพ้องควย และไม่เห็นพ้องควย
๓. เพื่อสำรวจคววามแตกต่าง ๓ กลุ่ม เห็นว่าครูพี่เลี้ยงมีพันธะ และความรับผิดชอบ
อย่างไรบ้างต่อบทบาทของครูพี่เลี้ยง
๔. สำรวจหาเหตุผลของการที่ทั้ง ๓ กลุ่มไม่เห็นพ้องกัน เมื่อบทบาทตามความคาดหวัง
นั้นได้รับการพิจารณาว่าในความเห็นพ้องของทั้งสามกลุ่ม

ประชากรที่ใช้ประกอบควยนิสิต อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยง ประเภทละ ๗๕ คน
ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มประชากรทั้ง ๓ มีความเห็นพ้องร่วมกัน ๒๗ รายการ และ
ไม่เห็นพ้องอย่างมีนัยสำคัญ ๒๓ รายการ การเปรียบเทียบปริมาณของความแตกต่างระหว่างกลุ่ม
โดยการเปรียบเทียบทีละ ๒ กลุ่ม ในแต่ละครั้ง แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างอย่างมากระหว่าง
อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง ระหว่างนิสิตกับอาจารย์นิเทศก์ แต่ความไม่เห็นพ้องของนิสิตและ
ครูพี่เลี้ยงมีปริมาณแตกต่างน้อยกว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่าง
บุคคลทั้ง ๓ กลุ่ม ต่อการคาดคะเนบทบาทของครูพี่เลี้ยงนั้นได้แก่ ความแตกต่างในด้านทัศนคติ
ขาดโอกาสที่จะรักษาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ความแตกต่างของภูมิหลังในด้านบุคลิกภาพและอาชีพ
ความล้มเหลวในการระบุบทบาทของครูพี่เลี้ยงให้แน่ชัด

^{๑๒} Jovito B. Castillo, "The Role Expectation of Cooperating
Teachers As Viewed by Student Teachers, College Supervisors and
Cooperating Teachers," Dissertation Abstracts 32, 2 (September 1971),
1374 - A.

ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า

๑. ควรจะมีการวางแผนการสัมมนา ประชุมปรึกษา เพื่อตกลงกัน เรื่องบทบาทของครูพี่เลี้ยงให้แน่ชัด และเป็นที่ยอมรับ
๒. สถาบันฝึกหัดครูและโรงเรียนฝึกสอน ควรร่วมกันจัดทำคู่มือการฝึกสอนที่มีค่าชี้แจงบทบาทของครูพี่เลี้ยง
๓. ชั่วโมงสอนของครูพี่เลี้ยงควรจะลดลง เพื่อให้จะได้มีเวลาสังเกต วัตนผล และประชุมปรึกษากับนิสิต
๔. ครูพี่เลี้ยงควรได้รับการสนับสนุนให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือเข้ารับการอบรม เพื่อจะได้มีความรู้ทันสมัย และพัฒนาความสามารถในการนิเทศ เพื่อช่วยเหลือนิสิต
๕. ควรพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของบุคคลทั้ง ๓ กลุ่มข้างต้น
๖. ควรมีการศึกษาความคล้ายคลึงหรือความแตกต่างของครูพี่เลี้ยงในเมือง ชานเมือง และชนบท
๗. ควรมีการศึกษาแบบทดลอง เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหน่วยการฝึกสอน ๒ แห่ง เพื่อแสดงถึงการปรับตัวของบุคคล ๒ กลุ่มว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพียงไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย